

РЕЦЕНЗИЯ

От: **доц. д-р Николай Николов Орешаров**

Научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“

Университет за национално и световно стопанство, гр. София

Относно: конкурс за **професор** по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“, научно направление 3.8 „Икономика“, научна област „3. Социални, стопански и правни науки“ в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 6 от 13.12.2023 г. (публ. ДВ. бр. 4 от 12.01.2024 г.). Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 624 / 11.03.2024 г. на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат в конкурса е доц. д-р Теодора Йорданова Рупска.

Доцент Теодора Рупска е завършила ВИИ „Карл Маркс“, специалност „Счетоводство и контрол“ през 1991 г. Завършила е също специалностите „Теория и практика на специализирания превод – английски език“ и „Педагогика“ в УНСС.

В периода от 2006 до 2009 г. доц. Рупска се обучава в свободна докторантура по научна специалност 05.02.07. „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ към катедра „Счетоводство и анализ“ в УНСС, в резултат на което през 2009 г. защитава дисертационен труд на тема „Теоретически и методологически проблеми при счетоводното интерпретиране на краткотрайните биологични активи“.

В периода от 1995 до 2001 г. доц. Рупска е заемала академичните длъжности асистент и старши асистент във ВВТУ „Тодор Каблешков“ – гр. София, катедра „Икономика и счетоводство в транспорта“.

В периода от 2001 до 2014 г. доц. Рупска е заемала академичните длъжности асистент, старши асистент и главен асистент в УНСС – гр. София, катедра „Счетоводство и анализ“.

От 2014 г. и понастоящем, доц. Рупска заема академичната длъжност доцент в УНСС – гр. София, катедра „Счетоводство и анализ“.

От 2023 г. доц. Рупска е председател на Общото събрание на Финансово-счетоводен факултет при УНСС.

Доцент Теодора Рупска е член на Съюза на европейските счетоводители.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатите за заемане на академичната длъжност "професор" в УНСС трябва да отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и на допълнителните изисквания на УНСС по чл. 2б, ал. 5 от същия закон (чл. 29, ал. 1, т. 5 от ЗРАСБ).

За отчитане на съответствието с минималните изисквания, доц. Рупска е представила в материалите по конкурса попълнените карти за изпълнение на качествените и количествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС, както и препис-извлечение от Протокол № 7 от 03.11.2023 г. на Съвета по хабилитация на УНСС. Съгласно протокола, Съветът по хабилитация е установил, че кандидатурата на доц. Рупска съответства на количествените и качествени изисквания, приети от Академичния съвет, поради което е дал положително становище за потенциалния кандидат в конкурса доц. Рупска и е предложил на катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет да инициира обявяването на настоящия конкурс.

За изпълнение на качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС, доц. Рупска е представила попълнена карта за тяхното изпълнение. В картата, изпълнението на отделните изисквания не се точкува, а съответствието е установено с посоченото по-горе положително становище на Съвета по хабилитация.

За изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС, доц. Рупска е представила попълнена карта за тяхното изпълнение. При необходим минимум от 1070 точки, доц. Рупска отчита сумарно 1722 точки, като са изпълнени минималните изисквания и по отделните групи наукометрични показатели. В раздел първи на картата е отчетено изпълнение на 972 точки по отношение на националните минимални изисквания при необходим минимум от 550 точки. В раздел втори е отчетено изпълнение на 750 точки

по отношение на допълнителните изисквания за УНСС при необходим минимум от 520 точки. При точкуването, добросъвестно е съобразено намаляването на точките поради съавторство.

От представените публикувани глави от колективни монографии по раздел първи, група Г, точка 10 от картата за изпълнение на количествените изисквания редуцирам от рецензиране следните:

Публикуваната глава от колективна монография с наименование „Ползата от приложенията на управленски счетоводни модели в практиката на предприятията“ от 2017 г., тъй като в дигиталните материали по конкурса не намерих нейно дигитално копие – точка 10.3 от картата, В3 от Списъка на публикациите.

Публикуваната глава от колективна монография с наименование „Теория на ограниченията – предизвикателство пред управленското счетоводство“ от 2022 г. поради съдържателна еднородност (сбит преразказ) на научните и научно-приложните резултати с монографията, представена по реда на чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСБ – точка 10.4 от картата, В4 от Списъка на публикациите.

От представените статии и доклади по раздел първи, група Г, точка 7 от картата за изпълнение на количествените изисквания редуцирам от рецензиране следните:

Публикацията в сп. „Актив“ през 2016 г. със заглавие „Модел на счетоводно отчитане на текущите (краткотрайните) биологични активи от животински произход“, тъй като е еднородна с темата на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ – точка 7.2 от картата, Д2 от Списъка на публикациите.

Публикацията на тема „Приложение на счетоводните сметки в системата на управленското счетоводство“ от 2022 г. поради очевидната липса на приноси – точка 7.15 от картата, Д15 от Списъка на публикациите.

Публикацията „Management accounting aspects of customers in the enterprise“ от 2022 г. поради еднородност на научните и научно-приложните резултати с публикуваната глава от колективна монография с наименование „Съвременни управленско счетоводни аспекти на клиентите и доставчиците на предприятието“ през 2023 г. За научно рецензиране приемам само главата от монографията – точка 7.7 от картата, Д7 от Списъка на публикациите.

Публикациите с научно образователна и научно популярна същност, а именно: „Анализ на зависимостта разходи-обем-печалба при многопродуктова структура на производството“ (сп. „Счетоводство плюс“, 2015 г.), „Практически аспекти на оценяването на някои финансови активи и пасиви след първоначално признаване по амортизирана стойност“ (сп.

„Актив“, 2015 г.), „За същността и ползата от управленското счетоводство“ (сп. „Счетоводство плюс, 2015 г.) – точки 7.3, 7.4 и 7.20 от картата, Д3, Д4 и Д20 от Списъка на публикациите.

Публикациите в сп. „Механика. Транспорт. Комуникации“, тъй като научното рецензиране на материалите в него е по друго научно направление, а именно: „Възможности за организиране на центрове за отговорност в автотранспортно предприятие и модели за информационно осигуряване“ (2022 г.), „Основни положения при калкулирането на себестойността на услугите“ (2023 г.), „Безпилотните летателни апарати като обект на счетоводството“ (2023 г.), „Разходите в ремонтно звено на автотранспортно предприятие – информационно осигуряване на управлението им“ (2023 г.) – точки 7.10, 7.11, 7.12 и 7.13 от картата, Д10, Д11, Д12 и Д13 от Списъка на публикациите.

Така от група Г на раздел първи, от отчетени 353 точки се изваждат точките за горните публикации – общо 140 точки, и фактическите точки стават 213 (353 минус 140), при изискуем минимум от 200 точки.

Съгласно указанията по т. 9 от приложението към чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ („Могат да се представят цитирания от всички трудове на кандидата, като представените за целите на една процедура не могат да бъдат използвани в друга.”), от отчетените общо 335 точки за цитирания в група Д на раздел първи, изваждам цитиранията от годините преди 2014 г. (годината на заемане на академичната длъжност „доцент“) – общо 7 цитирания (т. 12.9, 12.13, 12.14, 12.15, 12.16, 12.20, 12.22), или 70 точки. Така фактическите точки стават 265 (335 минус 70), при изискуем минимум от 100 точки.

От раздел втори на картата, съдържащ допълнителните изисквания на УНСС, на редукия подлежи само цитирането по т. 29.11 (приспадат се 10 точки). Публикациите в сп. „Механика. Транспорт. Комуникации“ се признават при точкуването на т. 26, тъй като постигат научно образователна и научно популярна в друго професионално направление.

Предвид гореизложеното, и след редуцирането, доц. Рупска изпълнява изискванията и на чл. 29, ал. 1, т. 5 от ЗРАСБ за съответствие с минималните национални изисквания и определените допълнителни изисквания от УНСС за заемане на академичната длъжност „професор“.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатът в конкурса доц. Рупска има повече от 22 години преподавателски стаж само в УНСС (служебна бележка от дирекция „Човешки ресурси“ на УНСС с изх. № ЧР-143 от 18.01.2024 г.).

През последните пет години, доц. Рупска е водила лекционни занятия по учебните дисциплини „Управленско счетоводство“, „Спецкурс по управленско счетоводство“, „Магистърски семинар по финансов и бизнес анализ“ (служебна бележка от дирекция „Учебна дейност“ на УНСС, изх. № УДОК 2103 / 07.03.2024 г.). Лекционните курсове са разработени от доц. Рупска по съставени от нея учебни програми. По мое впечатление, курсовете на доц. Рупска са на необходимото академично ниво (съвременни учебни програми, библиография, материали за самостоятелна подготовка и методи на преподаване).

Общо изпълнената аудиторна лекционна заетост в периода от учебната 2018/2019 г. до учебната 2022/2023 г. възлиза на 282 учебни часа лекции пред ОКС „бакалавър“ и 1830 учебни часа лекции пред ОКС „магистър“ – общо 2 112 лекционни учебни часа (по данните от дирекция „Учебна дейност“), при изискуема минимална аудиторна заетост на база лекции 1000 часа съгласно т. 33 от картата за минимални количествени изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС.

За участието си в конкурса, доц. Рупска е представила три университетски учебника, в написването на които е съавтор. В два от тях съавтор съм и аз (учебниците „Управленско счетоводство (основен курс)“ и „Финансова отчетност“ – публикации Г1 и Г2 от Списъка на публикациите).

Предвид гореизложеното считам, че дългогодишният преподавателски опит на доц. Рупска осигурява достатъчна степен на подготвеност за заемане на академичната длъжност по конкурса.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

За научна оценка в конкурса, доц. Рупска е представила един хабилитационен труд – монография (публикация А1 от Списъка на публикациите), една статия, публикувана в научно издание, реферирани и индексирани от Web of Science (публикация Б1 от Списъка на публикациите), десет (след редуциране) статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране, включени в Националния референтен списък на НАЦИД (публикации Д1, Д5, Д6, Д8, Д9, Д14, Д16, Д17, Д18 и Д19 от Списъка на публикациите) и пет (след редуциране) публикувани глави от колективни монографии (публикации В1, В2, В5, В6 и В7 от Списъка на публикациите). Хабилитационният труд – монография (с единствен автор доц. Рупска) подлежи на самостоятелна научна оценка за съответствието ѝ с изискванията на чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСБ и дефиницията на понятието „монография“ съгласно §1, т. 10 от ДР на

ЗРАСБ. Останалата научна продукция подлежи на научна оценка „по съвкупност“ (чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗРАСБ).

Хабилитационният труд – монография на доц. Рупска е с наименование „Управленска счетоводна система в контекста на Теорията на ограниченията“ и е издаден през 2023 г. от Издателски комплекс на УНСС, ISBN 978-619-232-724-8). Трудът е в обем от 102 печатни страници, равни на 122 стандартни страници с 1800 знака на страница. Структуриран е в две части, съдържа увод, заключение и списък с 56 литературни източника.

Изпълнената научна работа в хабилитационния труд е относима към счетоводно-информационното осигуряване при ограничения в ресурсите и тяхното оптимално оползотворяване. Счетоводството изучава тази проблематика от десетилетия, като неоспоримо достижение е интегрирането в научните разработки на теорията за оптималното разпределение на ресурсите, за разработването на която през 1975 г. е връчена Нобелова награда за икономика на Леонид Канторович и Тялинг Коопманс. Счетоводните изследвания се основават на парадигмата, че ограничените ресурси следва да се използват за осъществяването на дейности, които носят най-голяма ефективност за предприятието. Така, научните въпросите се свеждат до установяване на критерия за ефективност и нейното измерване. При маржиналния анализ, ефективността се измерва с пределния (маржиналният) доход (разликата между приходи и променливи разходи), а оптималното разпределение се постига тогава, когато ограничения ресурс се употребява в дейностите, които осигуряват максимален пределен доход на единица потребен ресурс. Това изисква разработване и внедряване на цялостна счетоводна система за идентифициране и отчитане на разходите съобразно поведението им при изменение на дейността, като методологията на математическото програмиране се използва при многопродуктова структура и при множество ограничени ресурси.

Теорията на ограниченията на Голдрат (обект на изследване в хабилитационния труд) не се различава от парадигмата за управление при ограничения на ресурсите. Като критерии за ефективност е поставена обращаемостта на материалните активи, ползвани за осъществяване на дейността, идентифицира се един ключов за предприятието ограничен ресурс и неговото използване се извършва по начин, който увеличава обращаемостта му. Англоезичните автори, разработващи конкретна счетоводна методика за информационно осигуряване при приложение на теорията, я именуват „Throuput accounting“ – „Счетоводство на производителността“, ако “throuput” се преведе като „производителност“, а не като „пропускателна способност“.

Изследователската работа в хабилитационния труд на доц. Рупска е съсредоточена изцяло върху Теорията на ограниченията на Голдрат и възможността за създаване на управленски счетоводен модел в нейния контекст, дефинирано като предмет на изследването на стр. 13. Поставената от автора изследователска теза е, че „успешно може да се разработи, представи и приложи управленски счетоводен модел в контекста на теорията на ограниченията, базиран в голяма степен на задължително създаваната отчетна финансова счетоводна информация при прилагането на националното счетоводно законодателство“ (стр. 12).

В първата част на хабилитационния труд е направена характеристика на теорията на ограниченията – възникване, концептуална рамка, идентифициране и класификация на ограниченията пред организацията. Втората част се съсредоточава върху дефиниране на необходимата и уместна счетоводна информация, необходима за осигуряване на приложението на теорията на ограниченията, и се представят няколко модела (определени от автора като „управленски счетоводни документи“) за нейното осигуряване, които имат демонстративно предназначение (не са апробирани в реално предприятие, а методологията е онагледена с методически пример).

Като краен резултат от изследователската си работа в хабилитационния труд, авторът постига определени научно-приложни резултати – обосновава тезата си, че основното ограничение при определени предприятия трябва да се идентифицира на равнище на обособените центрове на отговорност; доказва приложимостта на системния подход при счетоводно-информационното осигуряване в контекста на приложение на теорията на ограниченията; разработен е конкретен счетоводен модел за информационното осигуряване. Така представен, трудът формално отговаря на разбирането на понятието „монография“, дефинирано в §1, т. 10 от ДР на ЗРАСБ, съответно изпълнява и изискването на чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСБ. Независимо от това, хабилитационния труд страда от определени недостатъци.

Първият недостатък е концептуален. Счетоводно-информационното осигуряване при приложение на теорията на ограниченията е разгледано изолирано, откъснато от постиженията на счетоводството в областта на оптималното разпределение на ресурсите, а ползваните библиотечни ресурси са в преобладаващата си част издадени преди повече от пет години. При следващо издание на труда препоръчвам обемът на ползваната литература да се обогати значително, както и подходящо да се цитират научните достижения на повече български автори.

Вторият недостатък също е концептуален. Доц. Рупска вярва, че управленската счетоводна система може да съществува във и независимо от „класическата“ счетоводна система, изградена като приложен резултат от счетоводната наука (това убеждение вероятно мотивира и създаването на публикацията „Приложение на счетоводните сметки в системата на управленското счетоводство“ – Д15 в Списъка на публикациите). Така, обектът и предметът на изследването са абстрахираны от обекта и предмета на счетоводството, а изследването добива по-интердисциплинарен уклон. Съответно, вместо резултатите от изследователската дейност да обогатят познавателните възможности на счетоводството, като единствен продукт от извършената работа остава абстрактното потвърждение, че може да бъде създаден модел за счетоводно-информационно осигуряване при приложение на теорията на ограниченията, но нищо повече. Нито такъв модел е създаден в завършен вид, нито е априориран с цел доказване на неговата научна валидност.

Третият недостатък касае неизпълнение на препоръките, които рецензентите са дали преди публикуване на труда, които, ако бях спазени, щяха да подобрят качеството му. Проф. Стоянов е препоръчал реструктуриране на труда и обособяване на още една глава, което не е направено. Проф. Вайсилова е препоръчала в заглавието на точка 4.2 думата „коэффициент“ да се замени с „показател“. Това е направено, но – още в първото изречение след това заглавие, авторът продължава да пише за изчисляване на специфични коефициенти (стр. 76). Проф. Вайсилова е препоръчала и текстът да бъде езиково редактиран, а проф. Стоянов е препоръчал да се направи езикова, стилова и научна редакция, но това не е направено, поради което на много места в текста се прилагат фраземи на разговорната реч („По отношение на счетоводната система в предприятията е писано доста“ – стр. 41, „За прилагане на теорията на ограниченията при управлението на предприятието са необходими няколко неща“ – стр. 56, „Извънредните разходи действително съществуват ... „ – стр. 80, „... като може да се изгради система за наблюдение и за установяване дали клиентите напускат доволни организацията“ – стр. 93 и др.).

Четвъртият недостатък е формулирането на модели за акумулиране на оперативните разходи, които са вътрешно противоречиви и необосновани. Тези противоречия щяха да бъдат отстранени, ако моделите бяха априорираны в конкретни предприятия, с реални данни. Така например, моделът на справката за оперативни разходи на стр. 81 изброява всички разходи по икономически елементи като съставляващи оперативните по смисъла на Теорията на ограниченията. Всички разходи за материали ли трябва да се включат тук? Не е ли необходимо включването на определени

корективи в справка, като например изменение в запасите от продукцията и незавършено производство? Как практически ще се извършва съотнасянето на разходите по периоди в случай, че не са платени, а само начислени? Как този модел се съотнася информационно към модела на стр. 86, където платените оперативни разходи се разделят на постоянни и променливи?

Описаните недостатъци могат успешно да бъдат отстранени при бъдещо ново издание на монографията, което препоръчвам да бъде направено. Крайната си положителна оценка за хабилитационния труд мотивирам с ясно идентифицирания в него проблем относно приложението на принципа на текущото начисляване при изграждане на управленските счетоводни модели. Дори и самото поставяне на проблема, без неговото решаване, съставлява определен принос, който е дължим за отбелязване.

Получените научни и научно-приложни резултати от изследователската дейност на доц. Рупска, обективирани в приетата за научна оценка продукцията (без вече рецензираната монография) могат да бъдат систематизирани в следните направления:

На първо място, научно изследване на стратегическото управленско счетоводство. Постигнатите резултати тук са свързани с дефиниране на разбирането на понятието „стратегическо управленско счетоводство“ като методологичен подход (а не отделен вид счетоводство или научна област), очертани са информационно-познавателните му възможности при изследване на обектите на счетоводния метод (публикациите В6 и Д7 от Списъка на публикациите, съответно точки 10.6, 7.6 от картата за отчитане на количествените изисквания). Правилно доц. Рупска дефинира стратегическото управленско счетоводство като изследователска методология. Англоезичните автори наричат конкретните методи от тази методология „техники“, но този буквален превод дава различна конотация, в сравнение с използването на понятието „метод“, каквото тези „техники“ всъщност представляват.

На второ място, приложение на управленските счетоводни модели за изследване на различни обекти на счетоводството. Постигнатите резултати тук са свързани с разработване на конкретен модел за разпределение на производствените разходи при взаимосвързано производство (публикацията, цитирана във Web of Science – Б1 в Списъка на публикациите), формулиране и обосноваване на конкретни предложения за оптимизиране на финансовото отчитане в аграрните предприятия и приложението на конкретни управленски счетоводни модели за разпределение на непреките производствени разходи и определяне на себестойността на селскостопанската продукция (публикациите В2, Д8 и Д9 от Списъка на публикациите, съответно т. 10.2, 7.8., 7.9 от картата за

изпълнение на количествени изисквания), обосноваване на методология за създаване на управленска счетоводна информация относно контрагентите на предприятието (клиенти и доставчици), съобразяваща финансовите рискове от взаимоотношенията с тях (публикацията В7 от Списъка на публикациите, съответно т. 10.7 от картата за изпълнение на количествените изисквания).

На трето място, теоретично изследване на същността и счетоводното отразяване на разходите за опазване и възстановяване на околната среда. Публикацията е от 2017 г. в колективна монография, издадена в гр. Луцък, Украйна (публикация В1 от Списъка на публикациите, съответно т. 10.1 от картата за количествени изисквания). Постигнатите резултати са свързани с определяне на икономическата същност на тези разходи, тяхното класифициране и разработване на базисна методология за тяхното признаване и представяне във финансовите отчети, включително в нефинансовата информация към тях. Счетоводно-информационното осигуряване относно разходите за околна среда е компонент на предстоящото корпоративно отчитане на устойчивостта, което обуславя зачитането на тази предхождаща въпросния процес публикация.

На четвърто място, представяне на конкретни предложения за оптимизиране на методологията на преподаване на дисциплината „Управленско счетоводство“ в средните и висшите училища (публикациите В5, Д1, Д17 от Списъка на публикациите, съответно т. 10.5, 7.1, 7.17 от картата за количествени изисквания).

Определени научни и научно-приложни резултати се съдържат и в останалите публикации, приети за рецензиране. Сред тях се отличават постигнатите такива в съавторската публикация относно приложението на иновативни технологии в управленските счетоводни мотели в условията на дигитализирана счетоводна система (публикация Д14 от Списъка на публикациите, съответно т. 7.14 от картата за количествени изисквания), които резултати се базират на конкретно емпирично изследване, проведено в рамките на научен проект НП-4-2020, финансиран от УНСС. Предвид липсата на разделителен протокол, не мога да дам оценка за конкретните приноси на доц. Рупска.

Научната продукция на доц. Рупска и резултатите от нея са познати на научната общност и са намерили отзвук в научната литература, както е видно от посочените 30 цитирания (без редуцирането им) в картата за изпълнение на количествените изисквания (група Д – точки 11, 12 и 13 от картата за количествени изисквания).

Оценена по съвкупност, научната продукция на доц. Рупска съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален

принос в науката, поради което считам, че същата изпълнява изискванията на чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗРАСБ.

Подлежи на отбелязване факта, че към никоя от публикациите, доц. Рупска не е представила резултати от проверка за съвпадения чрез специализиран софтуер. Независимо от фактът, че законът не изисква задължително извършването на такава проверка, както и че доц. Рупска е представила декларация, че представените от нея публикации са нейно лично дело и добросъвестно е посочила всички използвани източници, считам извършването на въпросната проверка като добра академична практика.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В съответствие с изискванията на закона (чл. 29, ал. 3, предл. второ от ЗРАСБ), кандидатът в конкурса доц. Рупска е представила Справка на оригиналните научни приноси, като е формулирана 14 такива с научен и научно-приложен характер.

Посочените приноси 8 и 14 имат идентично съдържание (организиране на счетоводното отчитане на безпилотните летателни апарати), поради което редуцирам принос 14 като повтарящ се.

Потвърждавам принос 1. Теорията на ограниченията предполага идентифициране (наличие) само на едно ограничение в конкретен момент от времето, което не е така при големи и сложно структурирани организации. Приносът на доц. Рупска за търсене на основно ограничение във всеки център на отговорност е съществен.

Потвърждавам принос 2. Дори и недовършен, опитът за съгласуване на управленските счетоводни модели, предполагащи отчитане на база движението на паричните потоци със счетоводните модели на финансовото счетоводство, спазващи принципа на текущото начисляване, има приносен характер.

Редуцирам принос 3, тъй като конкурсът е за професор по научното направление 3.8 Икономика, а не 2.1 Филология, поради което превеждането на термините, с цел постигане на „благозвучно звучене и съобразени със съвременното развитие на езика“ не може да формира значими приноси.

Потвърждавам принос 4, като свързан с корпоративното отчитане на устойчивото развитие (систематизация и признаване на разходите за околна среда).

Потвърждавам принос 5 (информационен модел за оценка на взаимоотношенията с клиенти и доставчици).

Потвърждавам принос 6 (формулирана е собствена авторова дефиниция на понятието „стратегическо управленско счетоводство“, а не само същото понятие да е преведено на български език по благозвучие).

Редуцирам принос 7, тъй като научното изследване в областта на стратегическото управленско счетоводство може да ползва методи, а не техники.

Редуцирам приноси 8, 9, 10 и 11 предвид редуцията от рецензиране на публикациите, които претендират да ги обективират в съдържанието си.

Потвърждавам приноси 12 и 13, които са резултат от публикацията на доц. Рупска в списанието, индексирано във Web of Science. Тези приноси са значими, тъй като са резултат от приложение на управленските счетоводни модели за изследване на конкретен и специфичен обект на счетоводството (пчелните продукти) и за решаване на конкретен научно-приложен въпрос (отчитане при взаимосвързано производство), а успехът в това приложно изследване препотвърждава и теоретичната основа, на която моделите стъпват.

Научно-изследователската работа на доц. Рупска има и други приноси, непосочени в справката, като например свързаните с обогатяване на методологията на обучение по дисциплината „Управленско счетоводство“.

Считам, че потвърдените от мен приноси са достатъчни за присъждането на академичната длъжност „професор“ в УНСС.

7. Критични бележки и препоръки

По учебно-преподавателската дейност на кандидата в конкурса доц. Рупска нямам критични бележки и препоръки.

По представените научни трудове и публикации в конкурса, критични бележки и препоръки съм дал при общата им характеристика по-горе.

По бъдещата учебно-преподавателска и научно-изследователска дейност на доц. Рупска могат да препоръчам същите да бъдат извършвани с всеотдайността, която доц. Рупска е доказала, че може да даде, и с добросъвестната грижа на професор по управленско счетоводство в катедра със 105 годишна история, отговорен за почитане на постиженията на предците и достойното предаване на завета им на следващите поколения.

8. Заключение

Условията за заемане на академичната длъжност „професор“ са изчерпателно изброени в чл. 29 от ЗРАСРБ. Тяхното изпълнение от кандидата в конкурса доц. Рупска е, както следва:

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 1 от ЗРАСБ, доц. Рупска е придобила образователната и научна степен „доктор“ по същата научна специалност, за която е обявен конкурса.

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 2 от ЗРАСБ, доц. Рупска е заемала академичната длъжност „доцент“ в УНСС не по-малко от две академични години (служебна бележка от дирекция „Човешки ресурси“ на УНСС с изх. № ЧР-143 от 18.01.2024 г.).

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСБ, доц. Рупска е представила публикуван монографичен труд (Рупска, Т., 2023. Управленска счетоводна система в контекста на Теорията на ограниченията. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-724-8), който не повтаря представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“.

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 4 от ЗРАСБ, доц. Рупска е представила други оригинални научноизследователски трудове и публикации, съгласно приложените към материалите по конкурса списък на публикациите и техни електронни копия (някои нечетливи). Под „оригинални“ разбирам такива, които не повтарят други на същия автор.

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 5 от ЗРАСБ, доц. Рупска отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и на допълнителните изисквания на УНСС по чл. 2б, ал. 5 от същия закон.

В съответствие с чл. 29, ал. 1, т. 6 от ЗРАСБ, не съм установил по отношение на доц. Рупска да е налице доказано по законоустановения ред плагиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове.

Предвид гореизложеното считам, че доц. Рупска отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ в УНСС, поради което ще гласувам „ЗА“ присъждането ѝ на доц. Рупска.

Дата / място

Подпис: .....

EVALUATION REVIEW

From: **Assoc. Prof. Nikolay Nikolov Oresharov, Ph. D.**

Scientific Specialty: "Accounting, Control, and Analysis of Economic Activity"

University Of National And World Economy, Sofia

Subject: Competition for a **professor** in the Scientific Specialty "Accounting, Control, and Analysis of Economic Activity (Managerial Accounting)", Professional Branch 3.8 "Economics", Scientific Area "3. Social, Economic, and Legal Sciences" at UNWE.

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Accounting and Analysis at the Financial and Accountancy Faculty of UNWE according to Decision No. 6 of 13.12.2023 (published in the State Gazette No. 4 of 12.01.2024). I am participating in the composition of the scientific jury for the competition according to Order No. 624/11.03.2024 of the Rector of UNWE.

2. Candidate Information

The sole candidate in the competition is Assoc. Prof. Teodora Yordanova Roupska, Ph. D.

Assoc. Prof. Teodora Roupska, Ph. D., graduated from the University of National and World Economy, Sofia, specializing in "Accounting and Control" in 1991. She also completed specializations in "Theory and Practice of Specialized Translation - English Language" and "Pedagogy" at the same university.

From 2006 to 2009, Assoc. Prof. Roupska pursued a doctoral program in the scientific specialty 05.02.07 "Accounting, Control, and Analysis of Economic Activity" at the Department of Accountancy and Analysis at the University of National and World Economy, Sofia. In 2009, she defended her dissertation on "Theoretical and Methodological Problems of Accounting Interpretation of Current Biological Assets."

From 1995 to 2001, Assoc. Prof. Roupska held academic positions as an assistant and senior assistant at the University of Transport "Todor Kableshkov" - Sofia, at the Department of Economics and Accounting in Transport.

From 2001 to 2014, Assoc. Prof. Roupska served as an assistant, senior assistant, and chief assistant at the University of National and World Economy – Sofia, at the Department of Accountancy and Analysis.

Since 2014, Assoc. Prof. Roupska has been an associate professor at the University of National and World Economy - Sofia, at the Department of Accountancy and Analysis.

Since 2023, Assoc. Prof. Roupska has been the chairperson of the General Assembly of the Faculty of Finance and Accountancy at the University of National and World Economy.

Assoc. Prof. Teodora Roupska is a member of the European Accounting Association.

3. Fulfilment of the requirements for taking up the academic position

Candidates for the academic position of “professor” in UNWE should meet the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the development of academic staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB) and the additional requirements of UNWE under Art. 2b, para. 5 of the same act (Art. 29, para. 1, section 5 of ZRASRB).

For evaluation of compliance with the minimum requirements, Assoc. Prof. Roupska has submitted the filled in cards for the fulfilment of the qualitative and quantitative requirements for taking up the academic position of a “professor” in UNWE in the materials for the competition, as well as an extract from Minutes No. 7 of 03.11.2023 of the Habilitation Board at UNWE. According to the minutes, the Habilitation Board has determined that Assoc. Prof. Roupska’s application meets the quantitative and qualitative requirements adopted by the Academic Board, based on which it has given a favorable opinion about the potential candidate in the application – Assoc. Prof. Roupska – and has proposed to the Department of Accounting and Analysis, Faculty of Finance and Accountancy, to initiate the announcement of this competition.

Assoc. Prof. Roupska has submitted the filled in card for fulfillment of the qualitative requirements for taking up the academic position of a “professor” at UNWE. In this card, no points are assigned for the fulfilment of the individual requirements and compliance has been determined based on the favourable opinion of the Habilitation Board mentioned above.

Assoc. Prof. Roupska has submitted the filled in card for fulfillment of the quantitative requirements for taking up the academic position of a “professor” at UNWE. The minimum number of points required is 1070 and Assoc. Prof. Roupska has achieved a total of 1722 points, where the minimum requirements under the individual groups of scientometric indicators have also been met. Section one of the card shows the fulfillment of 972 points with respect to the

national minimum requirements, with the required minimum being 550 points. Section two shows fulfilment of 750 points with respect to the additional requirements of UNWE, with the required minimum being 520 points. During the calculation of the total number of points, reduction of the points due to co-written works has also been duly considered.

From the published chapters of co-written monographs under section one, group D, subsection 10 of the card for fulfilment of the quantitative requirements, I have removed the following from the evaluation review:

The published chapter of the co-written monograph with the following title: “Benefit of application of managerial accounting models in the practice of enterprises” of 2017, because I did not find her digital copy in the digital materials under the competition – subsection 10.3 of the card, C3 of the List of publications.

The published chapter of the co-written monograph with the following title: “Theory of constraints – a challenge to managerial accounting” of 2022 due to uniformity of the content (concise narration) of the scientific and applied science results with the monograph submitted according to the provisions of Art. 29, para. 1, section 3 of ZRASRB – subsection 10.4 of the card, C4 of the List of Publications.

From the articles and reports submitted under section one, group D, subsection 7 of the card for fulfilment of the quantitative requirements, I have removed the following from the evaluation review:

The publication in “Aktiv” (Asset) magazine of 2016 with the following title: “Model of accounting for current (short-term) biological assets of animal origin”, since it is similar to the topic of the dissertation paper for awarding her “doctoral degree” – subsection 7.2 of the card, E2 of the List of Publications.

The publication entitled “Application of Accounts in the Managerial Accounting System” of 2022 due to the evident lack of contribution – subsection 7.15 of the card, E15 of the List of Publications.

The publication “Management Accounting Aspects of Customers in the Enterprise” of 2022 due to the similarity of the scientific and applied science results with the published chapter of the co-written monograph entitled “Modern Managerial Accounting Aspects of the Enterprise Customers and Suppliers” in 2023. I have only accepted the chapter from the monograph for the scientific evaluation review – subsection 7.7 of the card, E7 of the List of Publications.

The publications of educational and documentary scientific nature, particularly: “Analysis of the costs-volume-profit dependency in a multiple product structure of Production” (“Schetovodstvo plus” (Accounting Plus) magazine, 2015), “Practical Aspects of the Measurement of certain financial assets and liability after initial recognition at amortized cost” (“Aktiv” (Asset)

magazine, 2015), “On the nature and benefit of managerial accounting” (“Schetovodstvo plus” (Accounting Plus) magazine, 2015) – subsection 7.3, 7.4 and 7.20 of the card, E3, E4 and E20 of the List of Publications.

The publications in “Mehanika. Transport. Komunikatsii” (Mechanics. Transport. Communications) magazine, since the scientific evaluation review of the materials therein falls within the scope of another professional branch, particularly: “Opportunities for organising centres for responsibility in a road transport enterprise and information system support models” (2022), “Basics of calculation of the prime cost of services” (2023), “Unmanned aerial vehicles in the scope of accounting” (2023), “Costs in the repairs unit of a road transport enterprise – information system support for their management (2023) – subsections 7.10, 7.11, 7.12 and 7.13 of the card, E10, E11, E12 and E13 of the List of Publications.

Therefore, out of the 353 points calculated in group D of section one, the points for the abovementioned publications have been subtracted – a total of 140 points and thus the actual points are 213 (353 minus 140), with a required minimum of 200 points.

According to the instructions under section 9 of the annex to Art. 1a, para. 1 of the Implementing regulations of ZRASRB (“Citations from all of the candidate’s works may be presented, provided that the works presented for the purpose of one procedure may not be used in another one.”), out of the 335 points for citations calculated in group E of section one, I have removed the citations from the years before 2014 (the year of taking up the academic position of an “associate professor”) – a total of 7 citations (subsections 12.9, 12.13, 12.14, 12.15, 12.16 12.20, 12.22) or 70 points. This reduces the actual number of points to 265 (335 minus 70), where the required minimum is 100 points.

From section two of the card containing the additional requirements of UNWE, only the citation under subsection 29.11 is subject to reduction (10 points have been subtracted). The publications in “Mehanika. Transport. Komunikatsii” (Mechanics. Transport. Communications) magazine are recognised in the calculation of the score under section 26, since they contribute to a educational and documentary scientific purpose in another professional branch.

Based on the foregoing and after the respective reduction, Assoc. Prof. Roupaska meets the requirements under Art. 29, para. 1, section 5 of ZRASRB for compliance with the minimum national requirements and the additional requirements determined by UNWE for taking up the academic position of a “professor”.

4. Evaluation of the educational and teaching activity

The competition candidate Assoc. Prof. Rroupska has more than 22 years of professional teaching experience only in UNWE (certificate from the “Human Resources” Directorate of UNWE with ref. No. ЧР-143 of 18.01.2024).

Over the past five years, Assoc. Prof. Rroupska has given lectures in the following academic subjects: “Managerial accounting”, “Special course in managerial accounting”, “Master’s seminar in financial and business analysis” (certificate from the “Academic Activity” Directorate of UNWE, ref. No. УДОК 2103/07.03.2024). The lecturing courses have been developed by Assoc. Prof. Rroupska based on curricula drafted by her. My personal impressions are that Assoc. Prof. Rroupska’s courses correspond to the required academic level (modern curricula, bibliography, independent work materials and teaching methods).

Total lecturing contact hours for the period from academic year 2018/2019 to academic year 2022/2023 are 282 hours of lecturing classes for “Bachelor” degree students and 1830 hours of lecturing classes for “Master” degree students – 2112 hours of lecturing classes in total (according to the information provided by the “Academic Activity” Directorate), with minimum required lecturing contact hours of 1000 hours according to section 33 of the card about the minimum quantitative requirements for taking up the academic position of a “professor” in UNWE.

For her participation in the competition, Assoc. Prof. Rroupska has presented three university textbooks, which she has co-authored. I am the co-author of two of them (the textbooks in “Management Accounting (basic course)” and “Financial Reporting” – publications D1 and D2 of the List of Publications).

Based on the foregoing, I believe the long-term teaching experience of Assoc. Prof. Rroupska guarantees a sufficient level of preparation for taking up the academic position in this competition.

5. General characteristics of the research papers/publications presented.

For the scientific evaluation under the competition, Assoc. Prof. Rroupska has submitted one habilitation paper – a monograph (publication A1 of the List of Publications), one article published in a scientific journal referenced and indexed by Web of Science (publication B1 of the List of Publications), ten (after the reduction) articles and reports published in non-referenced journals with scientific peer review included in the National Reference List of the National Centre for Information and Documentation (publications E1, E5, E6, E8, E9, E14, E16, E17, E18 and E19 of the List of Publications) and five (after the reduction) published chapters in collective monographs (publications C1, C2, C5, C6 and C7 of the List of Publications). The habilitation paper – the monograph (where the sole

author is Assoc. Prof. Roupka) is subject to an independent scientific evaluation for its compliance with the requirements of Art. 29, para. 1, section 3 of ZRASRB and the definition of the concept of “monograph” under §1, section 10 of the Supplementary Provisions to ZRASRB. The remaining scientific work is subject to a “cumulative” scientific evaluation (Art. 29, para. 1, section 4 of ZRASRB).

The title of Assoc. Prof. Roupka’s habilitation monograph is “Managerial Accounting System in the Context of the Theory of Constraints” and was published in 2023 by the Publishing House of UNWE, ISBN 978-619-232-724-8). The paper has a total volume of 102 pages, which are equivalent to 122 standard pages of 1800 characters each. It is structured into two sections, it contains an introduction, a conclusion and a list of 56 references.

The scientific work performed as part of the habilitation paper is related to the provision of accounting and information systems in the context of limited resources and their optimal utilisation. The accountancy field has studied this topic for decades and the integration of the theory of the optimal allocation of resources in scientific developments is an indisputable achievement, for which a Nobel Prize was awarded to the economist Leonid Kantorovich and Tjalling Koopmans in 1975. Studies in the field of accounting are based on the paradigm that the constrained resources should be used for activities that bring the highest performance for the enterprise. Thus, the research questions are confined to identifying the performance criterion and its measurement. In marginal analysis, performance is measured by the marginal revenue (the difference between revenues and variable expenses) and optimal allocation is achieved when the limited resource is utilised for the activities that generate maximum marginal revenue per unit of resources used. This requires the development and implementation of a comprehensive accounting system for identification of and accounting for expenses based on their behaviour in the case of change in activity and in the case of a multi-product structure with multiple limited resources, the mathematical programming methodology is used.

Goldratt’s theory of constraints (subject to research in the habilitation paper) does not differ from the paradigm about management under limited resources. The performance criteria set are turnover of the tangible assets used for operations, one key limited resource for the enterprise is identified and this resource is used in a way that increases its turnover. The English-speaking authors who have developed a specific accounting methodology for information system support for the application of the theory have named it “Throughput accounting”, i.e. “Productivity accounting”, if we assume “throughput” means “productivity”, rather than “permeability”.

The research work in Assoc. Prof. Roupka’s habilitation paper is entirely focused on Goldratt’s theory of constraints and the possibility of creating a

managerial accounting model in its context, defined as the subject of the study on page 13. The author's research thesis is that "a managerial accounting model can be successfully developed, presented and applied in the context of the theory of constraints, which will be largely based on the required financial and accounting information created in fulfillment of the national accounting legislation" (page 12).

The first part of the habilitation paper describes the theory of constraints – its onset, conceptual framework, identification and classification of constraints faced by the organisation. The second part focuses on defining the necessary and appropriate accounting information for ensuring the application of the theory of constraints and several models (defined as "managerial accounting documents" by the author) for accommodating its application are presented, the purpose of which is demonstrative (they are not tested in a real enterprise and the methodology is illustrated through a methodological example).

As a final result of her research work for the habilitation paper, the author has achieved certain scientific and applied results - she has justified her argument that the main constraint in certain enterprises should be identified at the level of the individual responsibility centers; she proves the applicability of the systemic approach to accounting and information system support in the context of the application of the theory of constraints; and a specific accounting model for information system support has been developed. Based on this presentation, the paper formally meets the understanding of the concept of "monograph" as defined in §1, section 10 of the Supplementary Provisions to ZRASRB and, therefore, also fulfills the requirement of Art. 29, para. 1, section 3 of ZRASRB. Irrespective of this, the habilitation paper also has certain flaws.

The first flaw is conceptual. Accounting and information support in the context of the theory of constraints has been discussed in isolation, without connection to the achievements of accounting in the field of optimal allocation of resources and the reference sources used are predominantly ones that have been published more than five years ago. For the next version of the paper, I would recommend significant extension of the volume of references used and appropriate citations of the scientific achievements of more Bulgarian authors.

The second flaw is also conceptual. Assoc. Prof. Roupska believes that the managerial accounting system can exist outside of and independently from the "classical" accounting system developed as an applied result from the science of accountancy (this perception has also probably motivated the creation of the publication "Application of accounting headings in the system of managerial accounting" – E15 in the List of Publications). In this way, the object and subject of the study are isolated from the object and subject of accounting and the study thus becomes of a more interdisciplinary nature. Thus, instead of enriching the

possibilities for gaining knowledge in the field of accounting, the results from the research activity have just one outcome of the work performed – the abstract confirmation that a model for accounting and information support can be created when applying the theory of constraints, and nothing more than that. There is neither such a finished model created, neither has it been tested to prove its scientific validity.

The third flaw concerns the failure to follow the recommendations given by the reviewers before the publication of the paper, which would have improved its quality, had they been implemented. Prof. Stoyanov has recommended restructuring of the paper and inclusion of one more chapter, which has not been done. Prof. Vaysilova has recommended replacing the word “coefficient” with “indicator” in the title of subsection 4.2. This has been implemented, however, the author continues writing about the calculation of specific coefficients from the very first sentence after this title (page 76). Prof. Vaysilova has recommended a linguistic review of the text and Prof. Stoyanov has recommended a linguistic, stylistic and scientific revision, however, none of this has been done and as a result, colloquial phrases have been used in many places of the text (“A lot has been written concerning the accounting system in enterprises“ – page 41, “There are several things that are necessary for the application of the theory of constraints in the management of the enterprise” – page 56, “Contingent expenses exist... “ – page 80, “... and a system for monitoring and identification whether the clients leave the organization satisfied can be developed” – page 93, etc.).

The fourth drawback is the formulation of models for the accumulation of operating expenses, which are inherently contradictory and unjustified. These contradictions would have been eliminated, if the models were tested in specific enterprises with actual data. For example, the model of the operating expenses report on page 81 lists all expenses by economic elements as constituents of operating expenses within the meaning of the theory of constraints. Should all expenses for materials be included here? Isn't it necessary to include certain adjusting factors in the report, such as changes in inventories of products and incomplete production? How would expenses be allocated by periods in practice if they have not been paid, but just charged? How does this model relate in terms of information to the model on page 86, where the operating expenses paid are divided into fixed and variable expenses?

The described flaws could be successfully eliminated in the future new version of the monograph, which I strongly recommend. My final favourable evaluation of the habilitation paper is motivated by its clearly identified problem about the application of the accrual basis in the development of managerial accounting models. Raising the problem itself, even without solving it, constitutes certain contribution which should be noted.

The scientific and applied results obtained from the research activity of Assoc. Prof. Roupska demonstrated in the works accepted for scientific evaluation (without the monograph that has been already reviewed) can be organised in the following areas:

First, we have observed a scientific study of strategic managerial accounting. The results obtained here are related to the definition of the understanding about the concept of “strategic managerial accounting” as a methodological approach (rather than certain type of accounting or scientific field), its possibilities for obtaining information and knowledge when studying the objects of the accounting method have been outlined (publications C6 and E7 of the List of Publications, or, respectively, subsections 10.6 and 7.6 of the card for evaluating the quantitative requirements). Assoc. Prof. Roupska has properly defined strategic managerial accounting as a research methodology. English-speaking authors refer to the specific methods of this methodology as “techniques”, however, this literal translation has a different connotation as compared to the use of the concept of “method” which these “techniques” actually are.

Secondly, the application of managerial accounting models for studying different objects of accountancy has been discussed. The results obtained in this regard are related to the development of a specific model for allocation of the manufacturing expenses in the case of interlinked manufacturing (the publication cited in Web of Science – B1 in the List of Publications), formulation and justification of specific suggestions for optimising financial reporting in agricultural enterprises and application of specific managerial accounting models for allocation of indirect manufacturing expenses and defining the prime cost of agricultural produce (publications C2, E8 and E9 of the List of Publications, or, respectively, subsections 10.2, 7.8. and 7.9 of the card for fulfillment of the quantitative requirements), justifying a methodology for creation of managerial accounting information about the enterprise counterparties (customers and suppliers) by taking into account the financial risks from the relationships with them (publication C7 of the List of Publications, or, respectively, subsection 10.7 of the card for fulfillment of the quantitative requirements).

Third, we have a theoretical study of the nature and accounting for expenses for environmental conservation and recovery. This publication is from 2017, a co-written monograph, issued in the city of Łuck, Ukraine (publication C1 of the List of Publications, or, respectively, subsection 10.1 of the card for quantitative requirements). The results obtained are related to the identification of the economic nature of these expenses, their classification and the development of a basic methodology for their recognition and presentation in financial statements, including the non-financial information therein. Accounting and information

support concerning environmental costs is a component of the forthcoming corporate sustainability reporting, which justifies the recognition of this publication that precedes this process.

Fourth, there is the presentation of specific suggestions for optimization of the teaching methodology concerning the subject “Management Accounting” in high schools and universities (publications C5, E1 and E17 of the List of Publications, or, respectively, subsections 10.5, 7.1 and 7.17 of the card for the fulfillment of the quantitative requirements).

Certain scientific and applied science results are also contained in the other publications accepted for evaluation review. Some of the most distinct among them are the ones achieved in the co-authored publication on the application of innovative technologies in managerial accounting models in the context of a digitalized accounting system (publication E14 of the List of Publications, or, respectively, subsection 7.14 of the card of quantitative requirements), where the results are based on a specific empirical study performed as part of scientific project NP-4-2020, funded by UNWE. Considering a lack of an explanatory report about the contributions, I am unable to evaluate the specific contributions of Assoc. Prof. Rouska.

The scientific work of Assoc. Prof. Rouska and the results thereof are well-known to the scientific community and have been reflected in scientific literature, as seen from the 30 citations shown (without their reduction) in the card on fulfillment of the quantitative requirements (group E – sections 11, 12 and 13 of the card on the quantitative requirements).

Based on the cumulative evaluation, the scientific work of Assoc. Prof. Rouska contains either scientific or applied science results that constitute original contributions to science and, based on this, I believe she meets the requirements of Art. 29, para. 1, section 4 of ZRASRB.

It should be noted that Assoc. Prof. Rouska has not presented any results from checks about matches using specialized software in any of her publications. Even though the law does not require such a check and Assoc. Prof. Rouska has submitted a declaration that the publications presented are her own personal work and she has duly listed all references used, I believe the performance of such a check is a good academic practice.

6. Evaluation of the scientific and applied science contributions

By the requirements of the law (Art. 29, para. 3, proposition two of ZRASRB), the competition candidate Assoc. Prof. Rouska has submitted a Report about the original scientific contributions and she has formulated 14 such contributions of scientific and applied science nature.

The content of contributions 8 and 14 are identical (organizing accounting reporting of unmanned aerial vehicles), therefore I have removed contribution 14 as a repeating one.

I hereby confirm contribution 1. The theory of constraints assumes the identification (presence) of just one constraint at a specific moment, which is not the case in large organizations with a complex structure. The contribution of Assoc. Prof. Roupska for seeking a primary constraint in each responsibility center is significant.

I hereby confirm contribution 2. Despite being incomplete, the attempt to harmonize managerial accounting models implying reporting based on the movement of cash flows with accounting models of financial accounting observing the accrual basis, has a contributory nature.

I hereby reduce contribution 3, since the competition is for a professor in professional branch 3.8. Economics and not 2.1 Philology and therefore, the translation of terms for the purpose of achieving “good flow and correspondence with the modern development of language” may not be the basis for significant contributions.

I hereby confirm contribution 4 as a contribution related to corporate sustainability reporting (systematization and recognition of environmental expenses).

I hereby confirm contribution 5 (information model for assessment of the relationships with customers and suppliers).

I hereby confirm contribution 6 (the author has formulated her own definition of the concept of “strategic managerial accounting” rather than just translating the same concept into Bulgarian so that it flows well).

I hereby remove contribution 7, since the scientific research in the field of strategic managerial accounting can use methods, rather than techniques.

I hereby remove contributions 8, 9, 10 and 11 based on the reduction from the evaluation review of publications that claim demonstration of these contributions.

I hereby confirm contributions 12 and 13, which are the result of Assoc. Prof. Roupska’s publication in the magazine indexed in Web of Science. These contributions are significant, because they are the result of the application of the managerial accounting models for studying a specific object of accounting (apiculture products) and they resolve a specific question of applied science (reporting in the case of interlinked manufacturing) and the success of this applied study reconfirms the theoretical basis the models are founded on.

Assoc. Prof. Roupska’s research and development work has also demonstrated further contributions not mentioned in the report, such as the ones

related to enriching the teaching methodology in the subject of “Managerial Accounting”.

I believe the contributions confirmed by me are sufficient for awarding the academic title of “professor” in UNWE.

7. Critical remarks and recommendations

There are no critical remarks or recommendations concerning the academic and teaching activity of the competition candidate Assoc. Prof. Rouska.

I have described my critical remarks and recommendations on the scientific papers and publications submitted in the general characteristics above.

Regarding the future academic, teaching, research and development activity of Assoc. Prof. Rouska, I would recommend performing these activities with the same dedication Assoc. Prof. Rouska has already demonstrated and with the due care of a professor in managerial accounting in a department with a 105-year history responsibility for honoring the achievements of our predecessors and the dignified transfer of their legacy to future generations.

8. Conclusion

The conditions for taking up the academic position of a “professor” have been thoroughly described in Art. 29 of ZRASRB. Their fulfillment by the competition candidate Assoc. Prof. Rouska is as follows:

In accordance with Art. 29, para. 1, section 1 of ZRASRB, Assoc. Prof. Rouska has acquired a “doctoral” degree in the same scientific specialty for which the competition has been started.

In accordance with Art. 29, para. 1, section 2 of ZRASRB, Assoc. Prof. Rouska has taken the academic position of “associate professor” in UNWE for no less than two academic years (certificate from the “Human Resources” Directorate of UNWE with ref. No. ЧР-143 of 18.01.2024).

In accordance with Art. 29, para. 1, section 3 of ZRASRB, Assoc. Prof. Rouska has submitted her published monograph work (Rouska, T., 2023. Managerial accounting system in the context of the Theory of Constraints. Sofia: Publishing complex of UNWE. ISBN 978-619-232-724-8), which does not repeat the publications submitted for acquiring her “doctoral” degree and for taking the academic position of “associate professor”.

In accordance with Art. 29, para. 1, section 4 of ZRASRB, Assoc. Prof. Rouska has presented additional original scientific and research papers and publications in accordance with the list of publications and their electronic copies enclosed to the materials for the competition (some of them unreadable). “Original” means publications that do not repeat other publications of the same author.

According to Art. 29, para. 1, section 5 of ZRASRB, Assoc. Prof. Rroupska meets the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the development of academic staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB) and the additional requirements of UNWE under Art. 2b, para. 5 of the same act.

By Art. 29, para. 1, section 6 of ZRASRB, I have not identified any plagiarism or lack of authenticity of the scientific data presented in the scientific papers proven based on the legal procedure concerning Assoc. Prof. Rroupska.

Based on the foregoing, I believe Assoc. Prof. Rroupska meets the requirements for taking up the academic position of “professor” at UNWE and therefore I will vote “YES” in favour of awarding this title to Assoc. Prof. Rroupska.

Date/Place

Signature: .....